

Izplatīts: vispārēji
2016. gada 29. janvārī

Oriģināls: angļu valodā

Bērnu tiesību komiteja

Noslēguma apsvērumi par Latvijas iesniegto ziņojumu saskaņā ar Konvencijas par bērna tiesībām papildu protokola par bērnu iesaistīšanu bruņotos konfliktos 8.panta 1.paragrāfu*

1. Komisija izskatīja Latvijas sākotnējo ziņojumu (*CRC/C/OPAC/LVA/1*) savā 2062.sanāksmē (skatīt *CRC/C/SR.2062*), kas notika 2016.gada 13.janvārī, un savā 2104.sanāksmē (skatīt *CRC/C/SR.2104*), kas notika 2016.gada 29.janvārī, pieņēma šādus noslēguma apsvērumus.

Ievads

2. Komiteja atzinīgi vērtē dalībvalsts sākotnējā ziņojuma iesniegšanu un tās rakstveida atbildes uz jautājumu sarakstu (*CRC/C/OPAC/LVA/Q/1/Add.1*). Komiteja pauž atzinību par konstruktīvo dialogu ar dalībvalsts augsta līmeņa un daudznozaru delegāciju.
3. Komiteja atgādina dalībvalstij, ka šie noslēguma apsvērumi ir jāskata kopā ar noslēguma apsvērumiem par dalībvalsts saskaņā ar Konvenciju par bērna tiesībām iesniegto apvienoto trešo līdz piekto periodisko ziņojumu (*CRC/C/LVA/CO/3-5*) un par saskaņā ar Papildu protokolu par bērnu tirdzniecību, bērnu prostitūciju un bērnu pornogrāfiju iesniegto sākotnējo ziņojumu (*CRC/C/OPSC/LVA/CO/1*), kas pieņemtas 2016.gada 29.janvārī.

II. Vispārējie apsvērumi

Pozitīvie aspekti

4. Komiteja pauž atzinību par to, ka dalībvalsts ir pievienojusies vai ratificējusi:
 - a) Protokolu par šaujamočū, to detaļu, sastāvdaļu un munīcijas nelegālas izgatavošanas un aprites apkarošanu, kas papildina Apvienoto Nāciju Organizācijas Konvenciju pret transnacionālo organizēto noziedzību 2004.gada jūlijā;
 - b) Starptautiskās Krimināltiesas Romas statūtus 2002.gada jūnijā;
 - c) Apvienoto Nāciju Organizācijas Konvenciju pret transnacionālo organizēto noziedzību 2001.gada decembrī;
 - d) 1949.gada Ženēvas Konvencijas un to 1. un 2.papildprotokolam 1991.gada decembrī.

* * Pieņemtas Komitejas septiņdesmit pirmajā sesijā (2016.gada 11.-29.janvārī).

5. Komiteja atzinīgi novērtē dažādos pozitīvos pasākumus Papildu protokola īstenošanas jomās, jo īpaši:
 - a) 2015.gada februāra grozījumus Krimināllikumā, kas aizliedz Latvijas valstspiederīgo piedalīšanos bruņotos konfliktos, kas ir pretrunā starptautiskajām tiesībām, un kas ierobežo bruņotu konfliktu finansēšanu, informatīvās kampaņas un cita veida atbalstu personām, kas piedalās bruņotā konfliktā ārvalstīs;
 - b) 2009.gada decembra Ministru kabineta noteikumus Nr.1613 „Kārtība, kādā nepieciešamo palīdzību sniedz bērnam, kurš cietis no prettiesiskām darbībām”;
 - c) Aizliegumu par bērnu uzņemšanu profesionālajā Iekšlietu ministrijas sistēmas iestāžu un Cietumu administrācijas dienestā, kas nostiprināts 2006.gada oktobrī pieņemtajā Iekšlietu ministrijas sistēmas iestāžu un Ieslodzījuma vietu pārvaldes amatpersonu ar speciālajām dienesta pakāpēm dienesta gaitas likuma 7.panta pirmajā daļā;
 - d) Deklarāciju, kas pieņemta vienlaicīgi ar ratifikāciju, par to, ka minimālais vecums, lai brīvprātīgi iestātos militārajā dienestā, dalībvalstī ir 18 gadi.

III. Vispārējie īstenošanas pasākumi

Izplatīšana un izpratnes veicināšana

6. Komiteja pauž bažas par to, ka nav notikušas nekādas kampaņas izpratnes par Papildu protokolu veicināšanai un ka dalībvalsts nav plaši izplatījusi tā principus un nosacījumus bruņotajiem spēkiem un sabiedrībai kopumā, tai skaitā bērniem un viņu ģimenēm.
7. **Saskaņā ar Papildu protokola 6.panta 2.punktu, Komiteja rekomendē dalībvalstij pastiprināt savus centienus, lai padarītu Papildu protokola principus un nosacījumus plaši zināmus bruņotajiem spēkiem, sabiedrībai kopumā un jo īpaši bērniem, tostarp ar lielāku plašsaziņas līdzekļu iesaisti izpratnes veicināšanas programmās.**

Apmācība

8. Atzīmējot, ka tēmas, kas saistītas ar bērnu iesaistīšanu bruņotā konfliktā, tiek risinātas dažādu neformālu izglītības kursu studiju programmu ietvaros, kas pieejamas Valsts policijas koledžā un Valsts robežsardzes koledžā, Komiteja tomēr pauž nožēlu par to, ka trūkst speciālas apmācības par bērnu tiesībām un Papildu protokola nosacījumiem mācību programmās, kas paredzētas militāro un tiesībsargājošo iestāžu personālam, ieskaitot tos, kuri ir iesaistīti miera uzturēšanas operācijās.
9. **Komiteja rekomendē to, lai Papildu protokols tiek sistemātiski ietverts visu attiecīgo profesionāļu grupu, jo īpaši bruņoto spēku un starptautisko miera uzturēšanas spēku, tiesībsargājošo iestāžu un imigrācijas amatpersonu, prokuroru, advokātu, tiesnešu, sociālo darbinieku, medicīnas profesionāļu, skolotāju, plašsaziņas līdzekļu profesionāļu un vietējo un rajona amatpersonu, apmācībā.**

Dati

10. Komiteja pauž nožēlu par datu trūkumu par patvēruma meklētāju, bēgļu, migrantu un nepavadītiem bērniem, kuri ierodas dalībvalstī un var tikt savervēti vai izmantoti karadarbībās ārvalstīs.
11. **Komiteja rekomendē, lai dalībvalsts izveido visaptverošu datu apkopošanas mehānismu, iedalot pēc dzimuma, vecuma, tautības un etniskās izcelsmes, par patvēruma meklētāju, bēgļu, migrantu un nepavadītiem bērniem, kuri ierodas dalībvalstī un var tikt savervēti vai izmantoti karadarbībās ārvalstīs.**

IV. Prevencija

Militārā izglītība

12. Komiteja atzīmē, ka bērni no 10 gadu vecuma var piedalīties brīvprātīgajā kustībā "Jaunsardze", kas darbojas Aizsardzības ministrijas paspārnē, kuras mērķis ir izglītēt jauniešus nacionālās aizsardzības jomā. Komiteja ir ļoti nobažījies par to, ka Jaunsardzes programma ietver bērnu līdzdalību darbībās, kas saistītas ar ieročiem un militāro apmācību.
13. **Komiteja mudina dalībvalsti veikt pasākumus, lai aizliegtu ar šaujamieroču izmantošanu saistītās militārās apmācības bērniem vecumā līdz 18 gadiem vispār, un jo īpaši Jaunsardzē, un izveidot regulāru Jaunsardzes programmas uzraudzību, lai nodrošinātu to, ka tās mācību programma un mācību personāls ievēro Papildu protokolu.**

Cilvēktiesību un miera izglītība

14. Komiteja pauž nožēlu par informācijas trūkumu par to, vai iesaucamajiem un aktīvā dienesta karavīriem tiek nodrošināta regulāra un obligāta cilvēktiesību un miera izglītība, tai skaitā par Papildu protokola normām.
15. **Komiteja rekomendē dalībvalsti veikt nepieciešamos pasākumus, lai iekļautu cilvēktiesību un miera izglītību, kā arī izglītību par Papildu protokola normām, obligātajā mācību programmā iesaucamajiem un personām aktīvajā militārajā dienestā.**

V. Aizliegums un ar to saistītie jautājumi

Spēkā esošie likumi un noteikumi krimināltiesībās

16. Komiteja atzīmē dalībvalsts atbildē uz jautājumu sarakstu sniegto informāciju, ka Krimināllikuma 74.pantā ir iekļauts Romas Starptautiskās krimināltiesas statūtu 8.pants, nosakot kriminālatbildību par bērnu vervēšanu un izmantošanu bruņotā konfliktā gan nacionālajos bruņotajos spēkos, gan nevalstiskos bruņotos grupējumos. Tā tomēr pauž bažas par to, ka bērnu vervēšana un izmantošana bruņotā konfliktā nav minēta Krimināllikuma 74.pantā kara noziegumu sarakstā, kas nav izsmelošs, un aptver to tikai netieši. Komiteja pauž bažas arī par to, ka Krimināllikumā nav skaidras atsauces uz to, ka kriminālatbildība ir piemērojama arī nevalstiskiem bruņotiem grupējumiem.
17. **Komiteja rekomendē, lai dalībvalsts skaidri nosaka kriminālatbildību par bērnu vecumā līdz 18 gadiem vervēšanu no bruņoto spēku vai nevalstisku bruņotu grupējumu puses un par bērnu izmantošanu, iesaistīšanu un līdzdalību karadarbībā.**

Ekstrateritoriālā jurisdikcija un izdošana

18. Komiteja atzīmē, ka gadījumā, ja noziegumus izdara ārvalstnieki, kuriem nav pastāvīgās uzturēšanās atļaujas dalībvalstī, tad dalībvalsts likumi paredz ekstrateritoriālu jurisdikciju par noziegumiem, kuri izdarīti pret dalībvalsts vai tās iedzīvotāju interesēm. Tomēr Komiteja pauž bažas par to, ka izdošanas prasība ir abpusēja sodāmība.
19. **Komiteja mudina dalībvalsti izņemt abpusējas sodāmības prasību attiecībā uz izraidīšanu par Papildu protokolā aptvertajiem nodarījumiem.**

VI. Aizsardzība, atveseļošana un reintegrācija

Cietušo bērnu tiesību aizsardzībai pieņemtie pasākumi

20. Komiteja atzīmē dalībvalsts sniegto informāciju par to, ka tās teritorijā nav bērnu, kas cietuši no Papildu protokolā aizliegtiem nodarījumiem, tostarp starp bēgļu, patvēruma meklētāju, migrantu un nepavadītiem bērniem. Tomēr Komiteja pauž nožēlu par to, ka nav mehānismu, kas agrīnā stadijā identificētu patvēruma meklētāju, bēgļu, migrantu un nepavadītus bērnus, kuri ierodas dalībvalstī un varētu būt bijuši vervēti vai izmantoti karadarbībā ārvalstīs.
21. Komiteja rekomendē, lai dalībvalsts ievieš mehānismus, lai agrīni identificētu bēgļu, patvēruma meklētāju, migrantu un nepavadītus bērnus, kas ierodas no valstīm, kur notiek vai ir notikuši bruņoti konflikti un kuri varētu būt bijuši iesaistīti karadarbībā. Tā arī rekomendē, lai dalībvalsts nodrošinātu, ka par šādu identifikāciju atbildīgie darbinieki tiek izglītoti par bērnu tiesībām, bērnu aizsardzību un intervēšanas prasmēm. Komiteja vēl rekomendē dalībvalstij izstrādāt protokolus un speciālos pasākumus, lai nodrošinātu to, ka šiem bērniem tiek sniegta piemērota palīdzība viņu fiziskai un psiholoģiskai atveseļošanai un sociālai reintegrācijai.

VII. Starptautiskā palīdzība un sadarbība

Starptautiskā sadarbība

22. Komiteja rekomendē, lai dalībvalsts turpina un stiprina savu sadarbību ar Starptautisko Sarkanā Krusta komiteju un Ģenerālsekretāra īpašo pārstāvi jautājumos par bērniem un bruņotiem konfliktiem, un lai tā meklē iespējas pastiprināti sadarboties ar Apvienoto Nāciju Bērnu fondu (*UNICEF*) un citām Apvienoto Nāciju iestādēm, īstenojot Papildu protokolu.

VIII. Turpmākie pasākumi un izplatīšana

23. Komiteja rekomendē, lai dalībvalsts veic visus piemērotos pasākumus, lai nodrošinātu šo rekomendāciju pilnīgu īstenošanu, tostarp nododot tos parlamentam, atbilstošajām ministrijām, tai skaitā Aizsardzības ministrijai, Augstākajai tiesai un pašvaldībām, izskatīšanai un turpmākai rīcībai.
24. Komiteja rekomendē, lai dalībvalsts iesniegtais sākotnējais ziņojums un rakstveida atbildes un Komitejas pieņemtie noslēguma apsvērumi ir plaši pieejami, tai skaitā (bet ne tikai) ar interneta palīdzību, sabiedrībai kopumā, pilsoniskās sabiedrības organizācijām, jauniešu grupām, profesionālajām grupām un bērniem, lai raisītu debates un izpratni par Papildu protokolu, tā īstenošanu un uzraudzību.

X. Nākamais ziņojums

25. Saskaņā ar 8.panta 2.paragrāfu Komiteja lūdz dalībvalsti iekļaut tās nākamajā periodiskajā ziņojumā saskaņā ar Konvencijas par bērna tiesībām 44.pantu papildu informāciju par Papildu protokola un šo noslēguma apsvērumu ieviešanu.